

SİRKÜLER

Sirküler No : 2016-76

Sirküler Tarihi : 19.08.2016

Konu : 6728 sayılı Kanun ile Çek Kanunu'nda Yapılan Düzenlemeler

09.08.2016 tarih ve 29796 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 6728 sayılı "Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 61 ila 66.maddeleri ile Çek Kanunu'nda değişiklikler yapılmış olup, özet açıklamalarımız şöyledir. (61, 63, 64, 65, ve 66.maddeler kanunun yayımı tarihinde, 62.madde 31.12.2017 tarihinde yürürlüğe girmektedir.)

6728 Sayılı kanunun 61.maddesi ile 5491 sayılı kanunun 2.maddesinde değişiklikler yapılarak, bankaların çek hesabı açtırmak isteyen kişilerden adli sicil kaydı ve Türkiye Bankalar Birliği risk merkezi kayıtlarını alması zorunlu hale getirilmiştir. Böylece kişinin adli sicil kaydında karşılıksız çek keşide etme suçundan dolayı bir mahkumiyetinin bulunup bulunmadığını ve kişinin ekonomik durumunun çek hesabı açmaya müsait olup olmadığı değerlendirilecektir.

Aynı madde uyarınca; hakkında çek hesabı açma ve çek düzenleme yasağı olan gerçek veya tüzel kişinin yönetim organında görev yaptığı veya ticaret siciline tescil edilen yetkilisi olduğu tüzel kişilere de çek defterinin verilmemesi öngörülmüş olup, bu durum sermaye şirketlerinin yönetiminde görev yapan kişilerden herhangi birinin çek hesabı açma ve çek düzenleme yasağının bulunması halinde, yöneticisi olduğu tüzel kişiye çek defteri verilmemesi sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu maddenin uygulanması ve kontrolünü yapma görevi bankalara verilmiştir. Bankaya çek hesabı için başvuran gerçek veya tüzel kişiler hakkında veya sermaye şirketlerinde yönetim organında görev yapanlar ile ticaret siciline tescil edilen yetkililerin çek hesabı açma ve çek düzenleme yasağı olup olmadığını araştırma yükümlülüğü getirilmiştir.

Aynı madde ile çek üzerinde T.C kimlik numarası veya Mersis numarasının yazılması zorunlu hale getirilmiş, böylece çekin kim tarafından düzenlendiğinin tespit edilmesi sağlanmıştır.

62.madde ile bu suçla ilişkin şikâyetin icra mahkemesine yapılmasına ilişkin değişiklik yapılmıştır.

62.madde ile 5941 sayılı Kanunun 3.maddesine eklenen fıkra ile karekodlu düzenlenen çekin sisteme kaydedilmesi ve bu sisteme kayıt edildikten sonra, çeki düzenleyen tüzel kişilerin temsilcilerinde meydana gelen değişikliğin, çek sahibinin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı düzenlenmiştir.

63.madde ile karşılıksız çek keşide etmek fiilinin yaptırımını adli para cezası olarak düzenlenmiştir. Para cezası çek bedeli ve hesaplanacak faiz ile takip ve yargılama giderlerinden az olmayacak olup, yargılama sürerken mahkeme çek hesabı açma ve çek düzenleme yasağı kararı alabilecektir.

Bu madde uyarınca karşılıksız çek keşide etmek eylemine ilişkin İcra İflas Kanun'un 347, 349, 350, 351, 352 ve 353 üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulü uygulanacaktır.

Karşılıksız çek keşide etme eyleminden dolayı çekin tahsil için verildiği bankanın bulunduğu yer, çek hesabının açıldığı yer yada şikayetçinin yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.

Şikayetçinin vazgeçmesi ya da kanunda öngörülen miktarlar ödendiğinde çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kendiliğinden kalkacaktır. Mahkûmiyet halinde cezanın infaz edilmesinden 3 yıl sonra ve her halde 10 yıl içinde yasağın kaldırılması talep edilebilir.

Çeklerin güvenilirliğini arttırmak, kayıt dışılığın önüne geçmek ve bilgi paylaşım sisteminin kurulması amacıyla karekod okutma ve bilgi paylaşım sisteminin kurulması öngörülmüştür. Buna bağlı olarak Türk Ticaret Kanunun çekin unsurlarını düzenleyen 780. Maddesinde değişiklik yapılarak; karekod ve banka seri numarası da çekin unsurları arasında sayılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu Geçici Madde 11'e göre; 31.12.2016 tarihinden sonra bankalarca çek hesabı sahiplerine 780 inci maddeye bu Kanunla eklenen hüküm gereğince bulunması gereken karekod ve seri numarası unsurlarını içermeyen çek yaprağı verilemez. 31.12.2016 tarihinden önce basılan çeklerde bu unsurlar aranmaz.

Çek Kanunu'nda değişiklik yapan maddeler sirkülerimize eklenmiştir.

Bilgilerinize sunulur.

Saygılarımızla,

KAPSAM YMM LTD. ŞTİ.

EK : 6728 sayılı "Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 61 ila 66.maddeleri

"..

MADDE 61 – 14/12/2009 tarihli ve 5941 sayılı Çek Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kayıtlarını,” ibaresi “Risk Merkezi ile adli sicil kayıtlarını ve” şeklinde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasına aşağıdaki cümleler eklenmiş, dördüncü fıkrasında yer alan “yaptığı, temsilcisi veya imza” ibaresi “yaptığı veya ticaret siciline tescil edilen” şeklinde değiştirilmiş ve yedinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“Muhatap banka; gerçek veya tüzel kişi adına açılması talep olunan çek hesaplarında bunların, sermaye şirketlerinde ayrıca yönetim organında görev yapanlar ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkililerinin çek hesabı açma yasağının bulunmadığı hususunu kontrol ederek, yasağın bulunmadığına ilişkin sorgulama sonucunu muhafaza eder. Bankalar çek hesabı açtıkları kişiler ile çek hesabı sahibi tüzel kişi ise hesap açılış tarihi itibarıyla tüzel kişi tarafından bildirilen işlem yetkililerini 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 780 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sisteme kaydeder.”

“e) Çek hesabı sahibi gerçek kişi ise Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası; tüzel kişilerde ise varsa Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) numarası,

f) Çek hesabı sahibi ile düzenleyenin farklı kişiler olması hâlinde, ayrıca düzenleyenin Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası,”

MADDE 62 – 5941 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “Cumhuriyet Başsavcılığına talepte” ibaresi “icra mahkemesine şikâyetle” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(10) Lehine karekodlu çek düzenlenen lehdar, teslim aldığı çeki Türk Ticaret Kanununun 780 inci maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sisteme kaydeder. Karekodlu çekin sisteme kaydedildiği tarihten sonra çek düzenleyen tüzel kişinin temsilcilerinde meydana gelen değişiklikler, çek hesabı sahibi tüzel kişinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.”

MADDE 63 – 5941 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin madde başlığı “Ceza sorumluluğu, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı” şeklinde, birinci, sekizinci ve onuncu fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci ve dokuzuncu fıkraları aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, üçüncü fıkrasında yer alan “sorumluluk ile idarî yaptırım sorumluluğu” ibaresi “ve cezai sorumluluk” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(1) Üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz süresi içinde ibrazında, çekle ilgili olarak “karşılıksızdır” işlemi yapılmasına sebebiyet veren kişi hakkında, hamilin şikâyeti üzerine, her bir çekle ilgili olarak, binbeşyüz güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, hükmedilecek adli para cezası; çek bedelinin karşılıksız kalan miktarı, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanuni ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticari işlerde temerrüt faizi oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile takip ve yargılama gideri toplamından az olamaz. Mahkeme ayrıca, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına; bu yasağın bulunması hâlinde, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının devamına hükmeder. Yargılama sırasında da resen mahkeme tarafından koruma tedbiri olarak çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı, çek hesabı sahibi gerçek veya tüzel kişi, bu tüzel kişi adına çek keşide edenler ve karşılıksız çekin bir sermaye şirketi adına düzenlenmesi durumunda ayrıca yönetim organı ile ticaret siciline tescil edilen şirket yetkilileri hakkında uygulanır. Koruma tedbiri olarak verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararlarına karşı yapılan itirazlar bakımından 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Bu suçtan dolayı açılan davalar icra mahkemesinde görülür ve İcra ve İflas Kanununun 347, 349, 350, 351, 352 ve 353 üncü maddelerinde düzenlenen yargılama usulüne ilişkin hükümler uygulanır. Bu davalar çekin tahsil için bankaya ibraz edildiği veya çek hesabının açıldığı banka şubesinin bulunduğu yer ya da hesap sahibinin yahut şikâyetçinin yerleşim yeri mahkemesinde görülür.”

“(2) Birinci fıkra hükmüne göre çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlü olan kişi, çek hesabı sahibidir. Çek hesabı sahibinin tüzel kişi olması hâlinde, bu tüzel kişinin mali işlerini yürütmekle görevlendirilen yönetim organının üyesi, böyle bir belirleme yapılmamışsa yönetim organını oluşturan gerçek kişi veya kişiler, çek karşılığını ilgili banka hesabında bulundurmakla yükümlüdür. Birinci fıkra uyarınca hakkında çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararı verilenler, yasaklılıkları süresince sermaye şirketlerinin yönetim organlarında görev alamazlar. Ancak, hakkında yasaklama kararı verilenlerin mevcut organ üyelikleri görev sürelerinin sonuna kadar devam eder.”

“(8) Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı kararına ilişkin bilgiler, güvenli elektronik imza ile imzalandıktan sonra, Adalet Bakanlığı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla MERSİS ile Risk Merkezine elektronik ortamda bildirilir. Hakkında çek hesabı açma yasağı kararı verilen kişiler, Risk Merkezi tarafından bankalara bildirilir. Bu bildirimler ile bankalara yapılacak duyurulara ilişkin esas ve usuller, Adalet Bakanlığının uygun görüşü alınarak Risk Merkezi tarafından belirlenir.”

“(9) Karşılıksız kalan bir çekle ilgili olarak yapılan yargılama neticesinde mahkeme tarafından beraat, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın düşmesi veya davanın reddine karar verilmesi hâlinde, aynı kararda, çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına ilişkin kararların kesinleşmesi üzerine, bu kararlar, MERSİS ile Risk Merkezine sekizinci fıkradaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.”

“(10) Birinci fıkra tanımlanan suç nedeniyle, ön ödeme, uzlaşma ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler uygulanmaz.”

“(11) Birinci fıkra uyarınca verilen adli para cezalarının ödenmemesi durumunda, bu ceza, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 106 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan kamuya yararlı bir işte çalıştırma kararı verilmeksizin doğrudan hapis cezasına çevrilir.”

MADDE 64 – 5941 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Etkin pişmanlık ve çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılması

MADDE 6 – (1) Karşılıksız kalan çek bedelinin, çekin üzerinde yazılı bulunan düzenleme tarihine göre kanunî ibraz tarihinden itibaren işleyecek 3095 sayılı Kanuna göre ticarî işlerde temerrüt faiz oranı üzerinden hesaplanacak faizi ile birlikte tamamen ödeyen kişi hakkında,

a) Yargılama aşamasında mahkeme tarafından davanın düşmesine,

b) Mahkûmiyet hükmünün kesinleşmesinden sonra mahkeme tarafından hükmün bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasına,

karar verilir. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.

(2) Şikâyetten vazgeçme hâlinde de birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Kişi, mahkûm olduğu cezanın tamamen infaz edildiği tarihten itibaren üç yıl ve her halde yasağın konulduğu tarihten itibaren on yıl geçtikten sonra, hükmü veren mahkemeden çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasını isteyebilir; mahkemenin vereceği karara itiraz edebilir. Bu itiraz bakımından İcra ve İflas Kanununun 353 üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uygulanır. Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağının kaldırılmasına ilişkin karar kesinleştiğinde, yasağın kaldırıldığı, MERSİS ile Risk Merkezine 5 inci maddenin sekizinci fıkrasındaki usullere göre bildirilir ve ilan olunur.”

MADDE 65 – 5941 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4 – (1) Bu maddenin yürürlüğe girmesinden önce verilen çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağına ilişkin kayıtlar, bu Kanun gereğince silinmesini gerektiren şartlar oluşuncaya kadar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında tutulmaya devam olunur.”

MADDE 66 – 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 40 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Gerçek kişi tacir ile tüzel kişi tacir adına imza atmaya yetkili kişi, ticaret unvanını ve bunun altına atacağı imzayı, noter onayı şartı aranmaksızın ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda yazılı beyanda bulunmak suretiyle de verebilir.”

..”